

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни
загальноуніверситетського каталогу
ЗАХИСТ ЖИТТЄВОГО СЕРЕДОВИЩА ПЕРЕБУВАННЯ ЛЮДИНИ
ТА ОХОРОНА ПРАЦІ
Обсяг освітнього компоненту – 3 кредити ЄКТС

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для усіх спеціальностей

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Петрищев Артем Станіславович, доцент, к.т.н.

Контактна інформація:

- номер телефону: +380617698359;
- e-mail: kafedra_opnc@zntu.edu.ua;
- навчальний корпус №3, аудиторія 21

Консультації:

Згідно з графіком консультацій

ОПИС КУРСУ

Дисципліна «Захист життєвого середовища перебування людини та охорона праці» дає можливість оволодіти сукупністю загальних та професійних компетентностей з питань захисту життєвого середовища перебування людини та охорони праці для вирішення професійних завдань, пов'язаних із гарантуванням збереження життя та здоров'я персоналу об'єктів господарювання в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій.

Змістовий модуль «Захист життєвого середовища перебування людини» призначений навчити ідентифікувати небезпечні й шкідливі фактори навколишнього середовища, забезпечувати безпечні умови життєвого середовища перебування людини, прогнозувати можливу обстановку та приймати рішення в умовах надзвичайних ситуацій для захисту населення, персоналу об'єктів господарської діяльності, а також особистої безпеки від можливих наслідків надзвичайних ситуацій.

Охорона праці – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних та лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці. З метою ефективності підготовки

майбутніх фахівців в частині забезпечення безпеки праці запропоновано вивчення змістового модулю «Охорона праці».

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета: отримання студентом знань, навичок, вмінь і компетенцій щодо реалізації професійної діяльності на виробництві за фахом, враховуючи дію можливих техногенних та природних небезпек, які можуть привести до надзвичайних ситуацій з негативними наслідками. Надання знань щодо системи управління охороною праці на підприємстві.

Завдання:

- підвищення відповідальності студентів щодо захисту життєвого середовища перебування людини та охорони праці як в особистому, так в колективному плані;
- здобути знання та вміння вирішувати професійні завдання з врахуванням безпеки персоналу та раціонального управління охороною праці;
- сформувати у студента розуміння концепції припустимого ризику;
- забезпечити усвідомлення студентом необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях;
- набуття необхідних навичок щодо забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів господарювання в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику.

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлюючи засади національної політики щодо аспектів особистої та колективної безпеки;
- здатність застосовувати отримані знання в умовах дії небезпечних чинників;
- здатність до адаптації та дії в несприятливих ситуаціях.
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- здатність аналізувати результати діяльності організації у безпековій галузі та зіставляти їх з факторами впливу оточуючого середовища;
- вміння використовувати вимоги загальнодержавних та інших нормативно-правових актів при вирішенні конкретних безпекових питань;
- вміти застосовувати систему аналізу та управління ризиками в будь-якій життєвій ситуації

- оволодіти навичками здійснення безпечної діяльності, прагнення до збереження навколишнього середовища.
- здатність управляти комплексними діями або проектами з урахуванням всіх аспектів вирішуваної проблеми, у тому числі пов'язаних із виробництвом, експлуатацією, технічним обслуговуванням та утилізацією.
- вміти застосовувати найбільш ефективні та сучасні методи забезпечення виробничої безпеки;
- здатність оцінювати ступінь негативного впливу шкідливих та небезпечних чинників у виробничій діяльності

Очікувані програмні результати навчання:

- демонструвати знання та навички при виявленні безпекових проблем, які можуть виникнути в середовищі перебування людини;
- оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки реалізації факторів надзвичайних ситуацій;
- оцінювати ефективність застосованих заходів для підвищення безпеки перебування людини у життєвому середовищі;
- вміти формулювати завдання спрямовані на підвищення виробничої безпеки;
- вміти застосовувати отриманні знання при усуненні можливих причин небезпечних та шкідливих факторів;
- здатність до організації функціонування системи управління охороною праці на підприємстві.

ПЕРЕЛІК ТЕМ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Для студентів денної форми навчання

Теми лекцій, год	Теми лабораторних/практичних робіт або семінарів, год
Змістовий модуль 1 – «Захист життєвого середовища перебування людини»	
Основи законодавства України з питань безпеки людини та навколишнього середовища (2 год)	Засоби виявлення радіаційного та хімічного забруднення (2 год)
Організація та управління екологічною безпекою (2 год)	Оцінка індивідуальних якостей особистості, що впливають на психологію безпеки людини (2 год)
Засади формування захисту життєвого середовища людини (1 год)	Основи надання домедичної допомоги при невідкладних станах (2 год)
Функціонування системи аналізу та управління ризиками (1 год)	
Змістовий модуль 2 – «Охорона праці»	
Правове та нормативне регулювання охорони праці (1 год)	Дослідження опору тіла людини електричному струму (2 год)

Державне управління охороною праці та організація охорони праці на виробництві (1 год)	Дослідження штучного освітлення робочих місць у приміщенні (1 год)
Розслідування та облік нещасних випадків, виробничого травматизму, професійних захворювань та отруєнь. Розслідування аварій (1 год)	Дослідження природної освітленості виробничих приміщень (1 год)
Професійні захворювання та травматизм. Профілактика щодо їх виникнення (1 год)	Дослідження запиленості повітряного середовища у виробничих приміщеннях (2 год)
Основи фізіології та гігієни праці. Повітря робочої зони. Освітлення робочих місць і виробничих приміщень. Шум, вібрація, їх дія на організм людини. Електромагнітні та іонізуючі випромінювання (4 год)	Вимірювання параметрів шуму і дослідження звукоізолюючої спроможності акустичного екрану (2 год)

Для студентів заочної форми навчання

Теми лекцій, год	Теми лабораторних/практичних робіт або семінарів, год
Змістовий модуль 1 – «Захист життєвого середовища перебування людини»	
Основи законодавства України з питань безпеки людини та навколишнього середовища (1 год)	Основи надання домедичної допомоги при невідкладних станах (1 год)
Організація та управління екологічною безпекою (1 год)	
Змістовий модуль 2 – «Охорона праці»	
Розслідування та облік нещасних випадків, виробничого травматизму, професійних захворювань та отруєнь. Розслідування аварій (1 год)	Дослідження штучного освітлення робочих місць у приміщенні (1 год)
Основи фізіології та гігієни праці. Повітря робочої зони. Освітлення робочих місць і виробничих приміщень. Шум, вібрація, їх дія на організм людини. Електромагнітні та іонізуючі випромінювання (1 год)	

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота включає вивчення лекційних матеріалів, виконання лабораторних робіт, отримання індивідуальних завдань.

Консультативна допомога студенту надається у таких формах:

- використання системи дистанційного навчання Moodle;
- листування за допомогою електронної пошти kafedra_opnc@zpr.edu.ua (у форматі 24/7 кожного дня);
- відеозустріч в системі Zoom Meeting, аудіоспілкування або повідомлення у будь-яких меседжах (за графіком консультацій викладача);
- спілкування по телефону (за графіком консультацій викладача).

РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ДЖЕРЕЛА

1. Запорожець О. І. Основи охорони праці : підручник / О.І. Запорожець. – К. : Центр учбової літератури, 2020 – 264 с. – ISBN : 978-617-673-423-9.
2. Желібо Є. П., Сагайдак І. С. Безпека життєдіяльності : навч. посібник / Є. П. Желібо, І. С. Сагайдак. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. – 256 с.
3. Лазуткін М. І., Слинько Г. І., Журавель М. О., Журавель С. М. Термінологічний словник з охорони праці, цивільного захисту та безпеки життєдіяльності : навч. посіб. для студентів усіх спеціальностей та форм навчання : 3-тє вид., доп. [Електронний ресурс] / Укл. : М. І. Лазуткін, Г. І. Слинько, М. О. Журавель, С. М. Журавель. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2021. – 212 с. – URI : <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/7209>.
4. Методичні вказівки до лабораторного заняття «Дослідження запиленості повітряного середовища у виробничих приміщеннях» з дисципліни «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» : для студентів усіх спеціальностей та форм навчання / Укл. : О. Л. Скуйбіда. – Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2020. – 21 с. – URI : <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/6642>.
5. Методичні вказівки до лабораторного заняття «Вимірювання параметрів шуму і дослідження звукоізолюючої спроможності акустичного екрану» з дисципліни «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» для студентів усіх спеціальностей та усіх форм навчання / Укл. А. С. Петрищев, В. І. Шмирко, С. М. Журавель. – Запоріжжя : Каф. ОП і НС, НУ «Запорізька політехніка», 2020. – 14 с. – URI : <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/7145>.
6. Методичні вказівки до лабораторного заняття «Дослідження опору тіла людини електричному струму» з дисципліни «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» [Електронний ресурс] : для студентів усіх спеціальностей та форм навчання. / Укл. : М. О. Журавель, С. М. Журавель. – Запоріжжя : Каф. ОП і НС, НУ «Запорізька політехніка», 2020. – 19 с. – URI : <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/6630>.
7. Методичні вказівки до лабораторного заняття «Засоби виявлення радіаційного та хімічного забруднення» з дисципліни «Безпека

життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» [Електронний ресурс] : для студентів усіх спеціальностей та форм навчання. / Укл. : М. О. Журавель, О. Б. Курков. – Запоріжжя : Каф. ОП і НС, НУ «Запорізька політехніка», 2020. – 23 с. – URI : <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/6631>.

8. Методичні вказівки до лабораторного заняття «Оцінка індивідуальних якостей особистості, що впливають на психологію безпеки людини» з дисципліни «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» : для студентів усіх спеціальностей та форм навчання. / Укл.: О. В. Коробко, Ю. І. Троян. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2021. – 20 с. – URI : <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/7284>.

9. Методичні вказівки до лабораторного заняття «Основи надання домедичної допомоги при невідкладних станах» з дисципліни «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» : для студентів усіх спеціальностей та форм навчання. / Укл. : А. С. Петрищев, С. М. Журавель, М. О. Журавель, В. Т. Рубан – Запоріжжя : Каф. ОП і НС. НУ «Запорізька політехніка», 2023. – 52 с. – URI : <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/9824>.

10. Методичні вказівки до лабораторного заняття «Дослідження природної освітленості виробничих приміщень» з дисципліни «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» для студентів усіх спеціальностей та форм навчання. / Укл.: Ю. В. Якімцов, Ю. І. Троян. – Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2021. – 16 с. – URI : <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/7282>.

11. Методичні вказівки до лабораторного заняття «Дослідження штучного освітлення робочих місць у приміщенні» з дисципліни «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» для студентів усіх спеціальностей та форм навчання / Укл. : Ю. В. Якімцов, А. О. Писарський, Ю. І. Троян. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2021. – 14 с. – URI : <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/7283>.

12. Методичні вказівки до розрахунково-графічної роботи «Прогнозування наслідків впливу (викиду) небезпечних хімічних речовин при аваріях на промислових об'єктах і транспорті» з дисципліни «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання. / Укл.: М. О. Журавель, А. С. Петрищев, С. М. Журавель. – Запоріжжя : Каф. ОП і НС, НУ «Запорізька політехніка», 2020. – 33 с. – URI : <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/7147>.

13. Методичні вказівки до самостійної роботи під час дистанційного навчання з дисциплін «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці», «Захист життєвого середовища перебування людини та охорона праці», «Захист здоров'я та життя людини з основами охорони праці», «Цивільний захист і охорона праці в галузі», «Безпека праці на підприємствах, в установах і організаціях та цивільна безпека», «Захист населення, територій, довкілля та виробнича безпека» : для студентів усіх спеціальностей та форм навчання / Укл. : О.Л. Скуйбіда – Запоріжжя : НУ

«Запорізька політехніка», 2021. – 34 с. –
<http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/7948/1/M08161.pdf>.

14. Гресько С. Охорона чи безпека праці? : складові охорони праці: терміни, їх пояснення. Концепція реформування СУОП (системи управління охороною праці) /С. Гресько // Охорона праці і пожежна безпека. – 2020. – № 6 (114). – С. 75-79.

15. Душко Т. Охорона праці в Україні та за кордоном: система менеджменту охорони здоров'я та професійної безпеки / Т. Душко // Охорона праці і пожежна безпека. – 2020. – № 1 (109). – С. 30-31.

16. Офіційний вебпортал парламенту України [Електронний ресурс]. – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

17. Офіційний веб-сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій [Електронний ресурс]. – URL : <https://www.dsns.gov.ua>.

18. Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]: / Державна служба України з питань праці (Держпраці). – URL: <http://dsp.gov.ua/>

ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка якості засвоєння навчальної програми з дисципліни «Захист життєвого середовища перебування людини та охорона праці» включає поточний контроль успішності засвоєння матеріалів та складання заліку. Для денної форми навчання поточний контроль передбачає контроль засвоєння теоретичних матеріалів, проведення лабораторних занять, двох письмових модульних контрольних робіт у формі тестів. Для заочної форми навчання поточний контроль передбачає проведення лабораторних занять та двох письмових контрольних робіт.

До заліку допускаються студенти, які виконали у повному обсязі усі види навчальних завдань (лабораторні роботи, контрольні роботи), які вони мали виконати під час відпрацювання навчального матеріалу. Успішність засвоєння дисципліни визначається за допомогою рейтингової системи оцінювання. Підсумкова оцінка якості засвоєння навчальної програми визначається за результатами заліку, який проводиться письмово у формі тестів в два етапи: перший – за матеріалами змістового модулю «Захист життєвого середовища перебування людини» і другий, за матеріалами другого змістового модулю «Охорона праці», як середня. Студент, який на протязі семестру до проведення підсумкового контролю проявив старанність, своєчасно виконав та звітував з поточних навчальних завдань, може отримати відповідну позитивну підсумкову оцінку без складання підсумкового заліку, тобто «автоматом» за результатами поточного контролю.

ПОЛІТИКИ КУРСУ

Вимоги при вивченні навчальної дисципліни полягають у відвідуванні навчальних занять, систематичному вивченні наданих матеріалів, сумлінній

самостійній роботі та своєчасному виконанні контрольних заходів, дотриманні норм академічної доброчесності. При вивченні дисципліни «Захист життєвого середовища перебування людини та охорона праці» політика дотримання академічної доброчесності визначається Кодексом академічної доброчесності Національного університету «Запорізька політехніка» https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Nakaz_N253_vid_29.06.21.pdf

ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДЛЯ РОБОТИ НА КУРСІ

Для доступу до навчально-методичних розробок з дисципліни «Захист життєвого середовища перебування людини та охорона праці» необхідно мати особистий доступ до університетської навчальної платформи *Moodle*.